

מבחן מתכונת מס' 1 באזרחות - מועד קיץ תשע"ד

פרק ראשון – אירועים [ענה על אחת משאלות 1-2, התשובה = 14 נקודות].

1) בעקבות סירוב של הורים לחסן את ילדיהם כנגד נגיף הפוליו, בהתאם להנחיות משרד הבריאות, עלו לרשת החברתית פייסבוק שתי עצומות: העצומה הראשונה קראה למשרד הבריאות לא לאפשר להורים חופש בחירה במתן חיסון, ולנקוט בצעדים חריפים נגד כל הורה שיסרב לחסן את ילדיו, החל מקנסות שיוטלו על ההורים ועד למניעת כניסת הילדים שלא קיבלו חיסון, למערכת החינוך, על מנת למנוע חשיפה של כלל האוכלוסייה בישראל לנגיף המסוכן. לעומת זאת, העצומה השנייה טענה שיש לחייב רק הורים לילדים עד גיל 6 לתת חיסון לילדיהם, שכן מחקרים הצביעו על כך שהחיסון יעיל במיוחד על ילדים עד גיל 6, לעומת ילדים בוגרים יותר, שבהם לא הוכחה יעילותו המובהקת של החיסון במניעת הנגיף.

א'. ציין והצג איזו גישת מדיניות באה לידי ביטוי בעצומה הראשונה.
הסבר תשובתך בהתבסס על הקטע.

ב'. ציין והצג איזו מדיניות באה לידי ביטוי בעצומה השנייה.
הסבר תשובתך בהתבסס על הקטע.

2) לאור החלטת בית משפט השלום בעכו, להטיל גזרי דין חמורים על משפחות דרוזיות מהצפון, שבנו מחוץ לגבולות תוכנית המתאר של כפרם בניגוד לקבוע בחוק, קיימו בני העדה הפגנה המונית בה נטען כי המדינה מתנערת מהבטחות שניתנו למיעוטים בהכרזת העצמאות לפתח את המדינה לטובת כל אזרחיה. יו"ר פורום ראשי הרשויות הדרוזיות והצ'רקסיות וראש מועצת אבו סנאן טען בהפגנה כי: "לא ניתן לאף אחד להרוס את הבתים שבנינו. לכל אחד יש זכות לחיות תחת קורת גג נאותה, המחסור החמור בקרקעות לבנייה והסחבת הממשלתית הם אלו שהפכו את הדרוזים והצ'רקסים לעברייני בנייה בעל כורחם".

א'. ציין והצג איזה מובן של הדמוקרטיה בא לידי ביטוי בהחלטת בית משפט השלום.
הסבר תשובתך בהתבסס על הקטע.

ב'. ציין והצג על איזו זכות מבסס יו"ר פורום ראשי הרשויות הדרוזיות והצ'רקסיות את התנגדותו. הסבר כיצד זכות זו באה לידי ביטוי בקטע.

פרק שני – ידע והבנה [ענה על שלוש מהשאלות 3-7, כל תשובה = 9 נקודות.
ובנוסף ענה על אחת מהשאלות 8-9, התשובה = 13 נקודות].

3. הסבר שני הבדלים בין מדינת לאום אתנית תרבותית לבין מדינת לאום מדינית.
4. הצג שני חוקים המעגנים נושאים המופיעים בהסדר הסטטוס קוו.
5. הצג שני ביטויים המצביעים על השתלבותם של הדרוזים בחברה הישראלית ושני ביטויים המצביעים על ייחודם של הדרוזים כקבוצה אתנית.
6. הסבר שתי הצדקות דמוקרטיות למדינת לאום.
7. הסבר את הדומה והשונה בין אי ציות לחוק מטעמי מצפון לבין אי ציות לחוק מטעמים אידיאולוגיים פוליטיים.
8. הסבר מהו מעמדה המשפטי של הכרזת העצמאות.
הצג כיצד הנחתה הכרזת העצמאות את הכנסת ובתי המשפט בעבודתם.
9. הסבר את הגישה המכירה במתן זכויות קבוצה.
הסבר איזו תפיסה ליבראלית תצדיק מתן זכויות קבוצה, ואיזו תפיסה ליבראלית תתנגד למתן זכויות אלו [האינדיבידואלית, הרפובליקנית, הרב-תרבותית].

פרק שלישי – אנסיין : קרא את הקטע הבא וענה על שתיים מהשאלות הקשורות לקטע [12 נקודות לכל תשובה] - בבגרות יש לענות רק על האנסיין הראשון.

קטע 1 :

הצעת חוק שהגיש ח"כ אלעזר שטרן ("התנועה"), מציעה לחייב את הרבנות הראשית להעניק למסעדות מחללות שבת תעודת כשרות בכל ימות השבוע למעט שבתות וחגים, וזאת לאחר שיובטח שהאוכל המוגש בהן - כשר. לדברי שטרן : הגיע הזמן לנער מעט את האבק מהסדר הסטטוס קוו המקורי, שכן אמנם נושא הכשרות היה חלק מההבנות הבסיסיות של הסדר הסטטוס קוו המקורי, בהן נקבע כי בכל מטבח ממלכתי צריך להיות אוכל כשר, אולם בהמשך כשנחקק חוק איסור הונאה בכשרות, התשמ"ג – 1983, המחוקק הישראלי בסך הכל רצה למנוע מצב של הונאה בכשרות כלפי צרכני המזון שרוצים לצרוך מזון כשר. לדברי שטרן, כל מי שקורא את מהלך הדיונים בכנסת, בהצעת חוק איסור הונאה בכשרות, ומעיין בלשון החוק, יכול להיווכח כי תכלית החוק לא הייתה להשליט חובת כשרות בישראל, אלא למנוע הטעיה והונאה של אלו המעוניינים באוכל הכשר. משום כך, הצעת החוק, רוצה להדגיש שבמתן תעודת הכשר ישקלו רק שיקולים שקשורים לכשרות המזון המוגש או הנמכר במקום. מה שחשוב הוא שהאוכל יהיה כשר וזה לא עניינו של אף אחד אם הטבח שהכין לי את האוכל שומר שבת. כך נקבל כולנו סוף סוף יהדות מחברת, ולא יהדות דוחה. אנשים צריכים להבין שמדינת ישראל היא לא מדינה דתית, ולמרות שלי עצמי מאוד חשוב לשמור על ערכי יסוד המהידות, כמו אוכל כשר ושבת, בכל זאת אני ער לעובדה שלא כל אזרחי המדינה שומרים על הכשרות והשבת כהלכתם, ולכן חשוב שייעשה מאמץ לשלב בין ערכי היהדות לתרבות הכללית החילונית האוניברסאלית וזו המקובלת במדינה.

בתגובה להצעת החוק, טען ח"כ מהקואליציה בה שותף גם ח"כ שטרן, כי : "כל מי שקורא את הסקרים והמחקרים שמתפרסמים חדשות לבקרים בנושא הכשרות יכול לראות בברור כי רוב מוחלט של אזרחי המדינה רוצים לאכול רק אוכל כשר...הצעות כמו אלו של חברי שטרן, עלולות להבקיע את החומה הדקיקה האחרונה השומרת על הזהות היהודית של המדינה, ולהביא להכרה ברעיונות "בעייתיים" של הזרם הקונסרבטיבי והרפורמי...איני בטוח שמה שטוב ליהודים בארה"ב, מתאים לנו כאן בישראל...אני מפחד שייפגעו מוסכמות בסיסיות המקובלות על מרבית החברה הישראלית, כמו לדוגמא - ההגדרה האורתודוקסית הבסיסית למונח "יהודי", שעלולה להתרחב בטעות, גם ביחס לפרטים שמזדהים עם המדינה ותורמים לה...בדרך זו עלולה להיפגע הגדרת הזהות היהודית המוסכמת בישראל, דבר שיסכן את המשך קיומה של מדינת ישראל כמדינה יהודית".

10) ציין והצג איזו גישה למדינת ישראל באה לידי ביטוי בדברי אלעזר שטרן.
הסבר תשובתך בהתבסס על הקטע.

11) ציין והצג גורם לשטע הדתי שבא לידי בדברי ח"כ מהקואליציה.
הסבר תשובתך בהתבסס על הקטע.

12) הסבר שני הבדלים בין הזרם היהודי האורתודוקסי ובין הזרם היהודי הרפורמי בארה"ב.

קטע 2 :

..... (13)

..... (14)

..... (15)

פרק רביעי – חצאי אירוע [ענה על שתיים משאלות 16-19, כל תשובה = 11 נקודות].

16) בחור מוסלמי שנולד בקנדה לזוג הורים ערבים אזרחי ישראל, מבקש לחזור לישראל ולקבל אזרחות ישראלית. ציין והצג לפי איזה סעיף בחוק האזרחות ועפ"י איזו שיטה לרכישת אזרחות, יכול הצעיר לקבל אזרחות בישראל? הסבר תשובתך.

17) עשרות אלפי מהגרים מאפריקה ומאות ישראלים התומכים במאבקם, הפגינו בדרישה שממשלת ישראל תכיר בהם כפליטים, ותפסיק את מדיניות המעצרים נגדם. המהגרים החליטו להמשיך להפגין ולא להתייצב למקומות עבודתם, במטרה לגרום לממשלת ישראל לשנות את מדיניותה כלפיהם. ציין והצג איזה עיקרון דמוקרטי בא לידי ביטוי במקרה המתואר. הסבר תשובתך בהתבסס על הקטע.

18) חבר כנסת מהאופוזיציה מתח ביקורת על שרים בממשלה שהחליטו לטענתו להדיר את רגליהם ממליאת הכנסת, ולהציג את מדיניות משרדם והשקפת עולמם בנושאים השוטפים באמצעות האינטרנט, במקום לעשות זאת בפני חברי הכנסת במליאה. לטענתו: "קיימת חובה פרלמנטרית לקיים דו שיח תדיר בין ממשלה ואופוזיציה, על מנת לאפשר לחברי הכנסת להעלות שאילתות והצעות דחופות לסדר...התנהגות זו אינה ראויה במדינה דמוקרטית, ופוגעת ביכולת של הכנסת למלא את תפקידיה כראוי". ציין והצג איזה תפקיד של הכנסת נפגע לדברי חבר הכנסת מהאופוזיציה. הסבר תשובתך בהתבסס על הקטע.

19) לאחרונה התעורר ויכוח במדינת ישראל ביחס לסוגיית ההפלות. יש הטוענים שיש לאפשר לכל אישה לעשות הפלה בהתאם לרצונה. ואחרים טוענים שאין לאפשר חופש החלטה בנושא זה. הבע את עמדתך בעניין זה. הצג שני טיעונים התומכים בעמדתך, המתבססים על מושגים מתחום האזרחות. בכתובתך הקפד על הרכיבים האלה:
א'. טענה – הצגת עמדתך בעניין באופן ברור.
ב'. הנמקה – הצגת שני נימוקים, שבעזרתם תבסס את טענתך, הכוללים מושגים וידע מלימודי האזרחות.

ק ה 3 f ח ה !

הצעה למחונן :

- (1) גישת מדיניות סוציאל דמוקרטית, ומדיניות הבחנה.
- (2) המובן הפורמאלי של הדמוקרטיה, והזכות לדיור.

- (10) גישת מדינת לאום יהודית תרבותית.
- (11) הגדרת מיהו יהודי או הכרה במעמד של הזרם הקונסרבטיבי והזרם הרפורמי.
- (16) קבלת אזרחות מכוח הלידה + דין הדם.
- (17) הגבלת השלטון ע"י מנגנוני פיקוח וביקורת בלתי פורמאליים – דעת קהל.
- (18) הכנסת מפקחת ומבקרת.